

19.01.2021

Innspill fra Barneombudet til representantforslag 47 S (2020-2021)**Innledning**

Barneombudet er bekymret for om barns rettsikkerhet ved behov for psykisk helsehjelp er godt nok ivaretatt. Vi er derfor glade for at Stortinget nå skal behandle et representantforslag om en bred gjennomgang av tilbudet til barn og unge med behov for hjelp for psykiske plager og lidelser, og tiltak for å styrke barne- og ungdomspsykiatrien i Norge. Vi mener at forslaget i all hovedsak kan bidra til å gi barn og unge med psykiske plager og lidelser bedre hjelp.

Vi er også glade for at flere av forslagene springer ut av vår nylig lanserte rapport «Jeg skulle hatt BUP i koffert. En psykisk helsetjeneste tilpasset barn og unges behov» (2020). Vi anbefaler i rapporten at regjeringen iverksetter tiltak som sikrer at barn og unge får tilgang til psykisk helsehjelp når de trenger det, som er av god kvalitet, og som er tilpasset deres individuelle behov.

I arbeidet med vår rapport har vi funnet at: 1) barn og unge med behov for psykisk helsehjelp har ikke god nok tilgang til hjelp, 2) hjelpen er ikke godt nok tilpasset barnas behov, og 3) utfordringer i samspillet mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten gir negative ringvirkninger for barn og unge. Vi kommer i rapporten med en rekke anbefalinger til myndighetene, som vi mener vil bidra til at hjelpen blir i tråd med barnekonvensjonen og ikke minst, vil ha stor betydning for de barna det gjelder.

Barneombudets innspill*Kommentarer til forslag fremmet av representantene:*

Forslag 1. Barneombudet støtter forslaget om å sette ned et offentlig utvalg som skal gjennomgå psykiske helsetjenester, hvor de blant annet skal se spesielt på sammenhengen mellom hjelp som tilbys i første- og andrelinjetjenesten.

Forslag 2. Barneombudet støtter forslaget om å øke behandlingsskapasiteten i BUP for å bidra til at barn og unge får den hjelpen de har rett til og behov for, enten det er poliklinisk eller døgnbehandling. Hjelpen må følge barna der de er.

Forslag 3. Barneombudet støtter forslaget om at barn og unge under 18 år må sikres akutt hjelp, også på kveldstid og i helgene. Hjelpen må være tilpasset barn og unge, og de skal ikke legges inn på akuttpsykiatrisk avdeling for voksne.

Forslag 4. Barneombudet støtter ikke forslaget om å avvikle innsatsstyrt finansiering (ISF). Vi anbefaler heller at ISF, og fremtidige økonomiske styringsmodeller, evalueres og videreutvikles slik at de ivaretar barn og unges særskilte behov for fleksible tjenester. Dette

bør gjøres i nært samarbeid med tjenestene selv, for å sikre at barns behov for individuelt tilpassede behandlingsforløp ivaretas.

Forslag 5. Barneombudet støtter forslaget om å lage en plan for å sikre nødvendig utdanning og rekruttering av legespesialister og andre spesialister innenfor BUP.

Forslag 6. Barneombudet er enig i at saksbehandlingspraksis ved vurdering av henvisninger må bedres for å ivareta barn og unges rettigheter bedre enn det som gjøres i dag. Vi mener at regjeringen ikke bare må sikre lik saksbehandlingspraksis på tvers av BUPer, slik forslaget er formulert, men den må i tillegg være *god og forsvarlig*. Som et ledd i dette er det viktig å sikre at spesialister er med i vurderingen av henvisningen, og at BUPene innhenter nødvendig informasjon når henvisningen er mangelfull eller uklar. For å treffe en god beslutning som er i tråd med barnets beste, må beslutningstaker ha tilstrekkelig kunnskap. Dette følger av artikkel 3 i barnekonvensjonen og er også i tråd med hva Helsetilsynet har beskrevet som god saksbehandlingspraksis.

Vi støtter videre forslaget om at barn og unge må sikres bedre informasjon om sine rettigheter.

Forslag 7. Barneombudet støtter ikke uten videre forslaget om å gi helsesykepleiere henvisningsrett. Vi ser at det er en utfordring i dag at det ved henvisninger ofte mangler en helhetlig vurdering av barnets fungering og hjelpebehov, men vi mener likevel at det å gi henvisningsrett til helsesykepleiere ikke alene vil løse dette problemet. Barneombudet anbefaler at denne problematikken utredes nærmere, og da i tett dialog med alle relevante hjelpetjenester for barn og unge (eks. helsesykepleier, ppt og fastlegen/Legeforeningen og Psykologforeningen), for å sikre kvaliteten i arbeidet med henvisninger.

Forslag 8. Barneombudet er enig i at det er viktig med gode samarbeidsmodeller for å forebygge lettere psykiske vansker, og at dette kan bidra til rask behandling der det er behov for det. Skolehelsetjenesten og BUP har viktige roller i dette arbeidet. Vi mener imidlertid det er viktig at modellene innlemmer flere tjenester. Somatisk helse, barnets læring, skolemiljø og psykososiale forhold er alle faktorer tett forbundet med barnets psykiske helse. Vi anbefaler derfor at bl.a. skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom, kommunal psykologtjeneste for barn og unge, samt ppt, inkluderes i de samarbeidsmodellene som etableres med mål om å forebygge og behandle psykiske plager og lidelser.

Tilleggsforslag fra Barneombudet:

1. Barneombudet har sett at nasjonale myndigheter mangler et viktig styringsverktøy for å kunne fange opp uønsket variasjon i saksbehandlingspraksis og praktisering av prioriteringsforskriften både innad og på tvers av helseforetak. Vi anbefaler derfor at regjeringen sikrer at det utarbeides en nasjonal oversikt over avslag på henvisninger, klager på avslag, og omgjøringsprosent.

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo

2. Barneombudets rapport viser at helseforetakene ikke prioriterer psykisk helsevern for barn og unge høyt nok. Dette legger begrensninger både på tjenestens kapasitet, men også på tjenestens fleksibilitet – altså muligheten for å tilpasse behandlingen til barn og unges individuelle behov. På bakgrunn av dette anbefaler vi at regjeringen sørger for at helseforetakene følger «den gyldne regel», som sier at det skal være høyere årlig vekst innen psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling enn i somatikk.

3. Barneombudet har sett at barns rett til medvirkning ikke er godt nok ivaretatt i tjenesten i dag. Når den det gjelder ikke er delaktig i beslutninger om behandlingen har det negative konsekvenser for kvaliteten av tjenesten. Vi anbefaler at alle som jobber med tjenester til barn og unge må ha kunnskap om og ferdigheter i bruk av barnekonvensjonen for å sikre barns rett til medvirkning.

4. Barneombudet ser et stort behov for å styrke det kommunale lavterskel psykisk helsetilbudet og anbefaler at helse- og omsorgstjenesteloven endres slik at kommunene får en plikt til å tilby lavterskel psykisk helsetilbud til barn og unge.

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Seniorrådgiver Frøydis Enstad, fe@barneombudet.no

Karl Johans gate 7,
0154 Oslo

Postboks 8889 Youngstorget,
0028 Oslo